

comitatu *Berichitanu*, ecclesiam Sancti Johannis» (Abadal, CC I, 216.6); 888: «Et in pago *Bergitano*, in locum qui dicitur Brositano» (Abadal, CC I, 162.9); 890: «usque ad ipsos fines de *Bergitano* et usque in Eramala» (Abadal, CC I, 299.2).

Segueix des del S. x i molt freqüent a tota l'Edat Mitjana: 938: «et in pago *Berchitano*, in loco Brositano» (Abadal, CC I, 164.8); 952: «in Cerdaniense, in Fenoliotense, in *Bergetano*» (Abadal, CC I, 92.25); 957: «alodem quem habeo in comitatu *Berchitano* in valle Merles» (Abadal, CC I, 169.25); 958: «et in comitatu *Bergitanensi*, in loco quae dicitur Spugiola» (Abadal, CC I, 98.6); 958: «in Sardiensi, Foliolatiensi, in *Bergedano*, in Rosolionense ---» (Abadal, CC I, 98.10); 982: «In pago *Bergitano* alodem quem dicunt Benevivere et Merles, Nabares & Serra» (*Marca H.*, 931); 977: «in comitatu *Bergitano* in valle quae vocant Merles» (*Marca H.*, 952), [ubi] dicitur Benevivere» (Abadal, CC I, 173.24); 985: «in comitatu *Bergedano* alodem de Spo(n)giola» (*Marca H.*, 935); 988: «propter ipsas ecclesias vel parrochias quem vos nobis comutastis in comitatu *Bergitano* sive in comitatu Cerdania, id est ipsa ecclesia Sancti Andree, in loco que vocant Sagasse» (Baraut, *Cart. And.*, 13.89); 1254: «vicarius domini regis in Ausona et in Baagis et in *Birguidano*» (CCandi, *Miscel.* II, 377).

Del (2), *Santa Eugènia de Berga* (Osona):

899: «in praedicto pago *Ausonensi* cellam Mucronio cum finibus et adjacentiis suis, et cellam Sancti Kirici sive Sancti Martini necnon et Sanctae Eulaliae et Santagnano, et in *Felcariolas*, et in *Berga*, et in Genesteto, et in *Sennare*» (Abadal, CC I, 217.7); 915: «in com. Ausona, in castro Tarradello, in term. de villa *Berga*» (*Dipl. Cat. Vic.*, § 66); 929: «in term. Sta. Eulalia --- de cerci in [terra] de *Verga*» (ib., § 137); 946: «castro Taratello in term. de villa *Berga* ---» (ib. § 237); 982: «In comitatu Osona, in villa *Berga*, ecclesia Sanctae Caeciliae cum mansos de Nuzmal et Capraria» (Abadal, CC I, 243.18); 1050-1190: «*Ste. Eugenie de Berga*» (Pladevall, *Relacions de parròquies del bisbat de Vic*, Cat. Rom. II, Osona I, 1984, p. 72); 1261: «parrochia sancte *Eugenie de Berga*» (CCandi, *Miscel.* II, 438); 1332: *S. Eugenie de Berga* (*Misc. Grieria* I, p. 382); 1359: *Santa Euginia de Berga* (*Co DoACA* XII, 81).

ETIM. Nom d'origen pre-romà, probablement indoeuropeu, potser d'origen cèltic o potser anterior, relíquia de l'onada de pobladors vinguts del centre d'Europa que coneixem amb el nom de *sorotaptes*. Sembla clar que cal relacionar-lo amb una arrel indoeuropea ben coneguda: BHERGH-BHĜGH-, nom de l'altura o muntanya. Ultra el conegut *berg*, nom alemany de la muntanya, i altres derivats germànics, aquesta arrel es retroba en diverses llengües indoeuropees: armeni *berj* 'altura', ll. *for(c)tis* (= scr. *bṛđháb*), scr. *bṛhánt-* 'gran, corpulent', tocari (A i B) *pärk-* 'eivar-se', hitita *pärku-uš* 'alt'. I és obligat mencionar el cèltic *brig-*, de tanta difusió en la toponímia de la Península Ibèrica:

Segobriga, *Conimbriga*, *Alpobriga*, *Mirobriga*, *Medubriga*. El tractament $\text{ḡ} > \text{er}$ ens obliga a ser cautelosos i no assignar d'entrada el nom al cèltic, tenint en compte que el normal en aquesta llengua és $\text{ḡ} > \text{ir/ri}$.⁵ Per això hem volgut deixar oberta la porta a la possibilitat d'un altre origen.

No hem de descartar que en alguna varietat cèltica l'i.e. BHĜGH- hagi donat *berg-* o *birg-*, però l'afinitat dels topònims hispànics amb els noms alpins que més endavant relacionarem fa sospitar que podríem estar enfront d'una romanalla d'un poble pre-cèltic, l'existència del qual ja van intuir Pokorny al parlar d'una colonització il·líria,² Menéndez Pidal, que va proposar el nom d'«ambroilrios»,³ i més tard Ulrich Schmoll en la seva obra fonamental *Die Sprachen der Vorkeltischen Indogermanen Hispaniens und das Keltiberische*, Wiesbaden, 1959. Alguns, com J. Whatmough,⁴ havien assignat l'element *berg-* al lígur, si bé no pot pertànyer a l'antiga llengua lígur, però bé podria assignar-se a la del poble que degué indoeuropeitzar els lígurs i que podem identificar amb la cultura dels camps d'urnes funeràries, la cultura dels *Urnfelder*.

Es clar que el *Berga* i el *Buerca* de la Plana de Vic es troben en un terreny fortament celtitzat, com ho demostra la toponímia de la zona: *Torelló*, *Tona*, *Múnter*, *Voltrègà* semblen ser tots noms d'origen cèltic. D'altra banda, si acceptem per a *Buerca* l'etimologia *UO-BERGA, el nom potser no és sorotàptic. I com que tampoc podem assegurar que el cèltic de la Península Ibèrica no hagi disposat del tractament $\text{ḡ} > \text{er}$, ens veiem obligats a deixar obertes les dues vies d'explicació: la cèltica, potser amb més arguments en favor seu, i la sorotàptica.

ALTRES HOMÒNIMS I PARÒNIMS. No volem tancar aquest article sense consignar alguns dels molts homònims i parònims que figuren en les nostres cèdules i que poden tenir algun valor orientatiu.

Començarem per uns pocs topònims del nostre domini, que semblen ser d'origen antroponímic:

L'Era d'En Berga, indret situat 1/2 k. a l'E. de *Canet de Rosselló* (Coromines, *Canet Ross.* xxvi, 1.2).

Mas de(l)s Bergues. Nom recollit per Coromines a Estagell, on el van mencionar junt amb *Les Brugueres*, però amb la indicació que és de Talteüll (xxv, 152.10).

Mas d'En Berga, al Conflent, entre Cornellà i els termes de Sirac i Fillols (Coromines, xxvi, 134.20).

Hort de Berga a Alginet (Coromines xxx, 185.17)

Son Bergues. Important possessió al peu de s'Alcadenà, Alaró (Mallorca), M9G10. El mapa Despuig li deia *Son Berga* (Coromines, a Soller, xl, 19.14 i Alaró, xl, 21.7).

Na Berga. Sementer cap al SO. d'Ariany (Coromines, xli, 40.2).

Berguedanes. Nom d'una partida al terme de El Pla del Penedès (Coromines, 1955).